

ABOVSKÝ

8. ročník, číslo 2, jún 2013
www.regionhornad.sk

hlásnik

Štvrťročník pre obyvateľov, priaznivcov a návštevníkov mikroregiónu Hornád

Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valalíky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

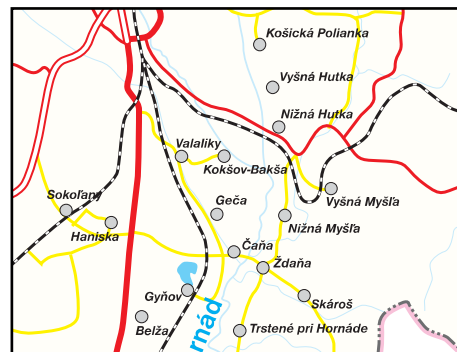
Dočítate sa:

■ Oslavujeme mamu

■ Pozývame na Dni mikroregiónu Hornád 2013

■ Zo strechy mikroregiónu

■ Amatérski hokejisti už majú víťazov

Čistejší región, čistejší domov

Dobry pocit vládne v našom regióne. Spoločne sme pozbierali takmer 50 ton odpadkov, čo je toľko, ako váha desiatich afrických slonov. Veľa? Kedy ho bude menej? Iba keď si vstúpime do svedomia a plastovú fľašu odhodíme tam, kam patrí. Inak ju nájdeme medzi odpadmi, ktoré každoročne zbierame.

V Trstenom pri Hornáde školáci pri prechádzke cestami k Hornádu a k lesu naplnili malými odpadkami asi 20 vriec (pozri foto). Dospelí vyčistili okolie cesty Trstené - Ždaňa a okolie Hornádu. Ďalšie vrecia s odpadkami vložili do kontajnerov aj členovia miestneho rybárskeho združenia. Prijemným prekvapením

bola prítomnosť mladých košičanov, ktorí si všimli oznam o upratovaní na stránke združenia Priatelia trstenskej prírody a prišli pomôcť. Viac o horlivom upratovaní v dedinách píšeme v špeciálnej prílohe, ktorú nájdete vloženú v Abovskom hlásniku.

K. Jantošovičová

ako to vidí...

Nevzdáme sa

Slovensko je krásna krajina. Plná prírodných krás, kultúrnych pamiatok, údolí riek, úrodných nížin... Ale žiaľ, aj krajina smetísk, čiernych skládok, odpadkov. Čím to je? V minulosti som bol presvedčený, že ak sa občanom vytvorí možnosti na legálne uloženie všetkých druhov odpadu, nikto viac nebude mať dôvod vyvážať smetie za dedinu. Mýlil som sa. Za obcou stále nachádzame vrecia s plastovými fľašami v žltom vreci, ktoré len stačilo v príslušnú sobotu vyložiť pred bránu. Nachádzame odhodnené pneumatiky napriek tomu, že ich zbierame dvakrát ročne... a tak by som mohol pokračovať. Vinníkom je zrejme ľahostajné, aké náklady sú spojené s likvidáciou skládok, ako je zatažené životné prostredie a v neposlednej miere, aký to má negatívny dosah na kultúru života. Smetiská priebežne upratujeme, ale čo ďalej? Legislatíva nám veľmi nepomáha. Riešenie je vždy v nás. Určite sa však nevzdáme.

Štefan Petřík
starosta Valalík

Vo
vnútri
čísla

Špeciálna príloha o upratovaní

Abovský hlásnik bodoval!

Náš časopis patrí medzi najlepšie! V súťaži Podnikové médium roka 2012 získal nováčik - Abovský hlásnik - 3. miesto v kategórii „Printové média neziskových, rozpočtových a štátnych organizácií.“ Ocenenie je prestížnou cenou, ktorú každoročne udeľuje Klub podnikových médií a naše 3. miesto nás oprávňuje používať tento titul celý rok 2013.

kj

Cenu redakcia Abovského hlásnika odovzdala prítomným starostom obcí na Regionálnom zasadnutí 16. mája v Čani.

Socha slobody z Kokšova - Bakše

Celkom netradične sa osláv Dňa mesta Košice zúčastnili aj obyvatelia z nášho mikroregiónu. Košické Benátky splavovali na Soche slobody. Plavidlo vytvoril umelecký kováč **Vladimír Eperješi** z Nového Ruskova a mikroregión reprezentovali **Marek Peterčák, Marek Popper, Róbert Hudák Daniel Brestovič, Matúš Brestovič**. Socha slobody originalitou, ale najmä rýchlosťou plavby skončila na druhom mieste.

ocú Kokšov-Bakša

Z plavidla boli nadšení aj návštevníci, pochvalu si vyslúžil aj od prezidenta U. S. Steelu Košice.

Projekt Revitalizácia obcí s rómskym osídlením pokračuje naďalej. V obci Čaňa od apríla rekonštruujú chodníky na ulici Mieru a Košickej. Projekt bude pokračovať rekonštrukciou a pokládkou asfaltu na ulici Zimnej a Tehelnej.

Čitateľský maratón v Obecnej knižnici

Projekt „Čítajme si“ spojil deti z celého Slovenska pri čítaní kníh. Už štvrtýkrát zavítal aj do našej knižnice. 268 detí (žiakov ZŠ Valalíky a z Košíc) 4. 6. 2013 čítalo v Obecnej knižnici Valalíky, čím sa spolupodieľali na vytvorení nového slovenského rekordu, ktorý má hodnotu 36 321 čítajúcich detí.

Martina Matiová

Knihy a deti boli súčasťou rekordu.

Nové mapovanie v Nižnej Hutke

Od mája robia v Nižnej Hutke nové mapovanie. Vyžaduje to katastrálny úrad, pretože súčasný katastrálny operát je pre ďalšie využívanie už nespôsobilý. Mapovanie bude trvať až do októbra a pre obyvateľov je dôležité, aby boli správne zapísané zmeny v mapách. Viac informácií nájdete aj na obecnej web stránke www.niznahutka.sk

ocú N. Hutka

V rámci 5. Európskeho festivalu základných umeleckých škôl Košice 2013 sa v sobotu 25. 5. 2013 v Kultúrnom dome Valalíky uskutočnil Záverečný koncert a výstava výtvarných prác žiakov ZUŠ Valalíky. Súčasťou koncertu bolo odovzdávanie medailí oceneným Slovenskou radou rodičovských združení.

ocú Valalíky

Španielske tance v podaní žiačok tanečného odboru ZUŠ.

Maroš Varga vylúdlil na gitare tie najkrajšie tóny.

Voda naša každodenná

Jar a leto bývajú obdobím dlhých daždivých dní, silných búrok, veľkých vôd. Pred tromi rokmi aj naše dediny bojovali so storočnou vodou. Dnes už budujú protipovodňové opatrenia, hrádzky, steny. Pred vodou sa chránia. Aby bola voda sluhom, nie pánom.

Vrty v Nižnej Myšli

Po katastrofických zosuvoch v júni 2010 v Nižnej Myšli geológovia jasne povedali, že kopec treba odvodniť. Zbúrali teda 32 poškodených domov, čím kopec aj odľahčili a odvodnenie zabezpečili 74 vrtmi. „V horizontálnych sa meria objem vytekajúcej vody a vo vertikálnych hladina spodnej vody. Pomocou inklinomerických vrtov sa meria posun kopca, ktorý sa, bohužiaľ, ešte celkom neupokojil. Vytekajúcu vodu musíme odvieť rigolmi preč z územia obce, a preto sme vlní opravili rigol na Mäsiarskej, kde hrozila deštrukcia podlažia cesty v dôsledku podmáčania, zabezpečili kultúrny dom a teraz sme ukončili 2. etapu kanalizácie na šiestich uliciach,“ vymenúva pre Abovský hlásnik starosta **Ludovít Grega**. „Ešte musíme dobudovať kanalizáciu aj na ďalších miestach, aby voda neškodila, ale konečne slúžila.“

kj

V Nižnej Myšli sú práce s vrtnými súpravami na dennom poriadku.

Záhradky ochráni protipovodňová stena

Stavadlo na mŕtvom ramene Mlynského náhonu v Čani už od vlaňajška pomáha predchádzať povodňiam v záplavovej lokalite. Vybudovali ho aktívni pracovníci a obec zaplatila za stavbu 18 tisíc eur. Aj v tomto roku plánujú v dedine postaviť protipovodňový val, a to v Malej Čani, v lokalite záhradok až po jazero Geča. Tam plánujú reinvestovať až 70 tisíc eur a financie na celý projekt protipovodňových opatrení chcú získať z peňazí Európskej únie.

ocú Čaňa

Hrádzky pomáhajú

V Skároši pre dvoma rokmi postavili kamenné a drevené hrádzky na toku potokov. Cieľom je zadržať v horných častiach drobných vodných tokov povrchové vody stekajúce zo svahov a stráni priľahlých vrchov, a tým spomaliť príválové vlny z intenzívnych dažďov. Obec dostala 64 tisíc eur zo štátneho rozpočtu a vybudovala 119 prehrádzok na Židovskom potoku a na Marovke. Ich prínos je neoceniteľný, najmä pri výdatnejších dažďoch či topení snehu.

ocú Skároš

Voda si našla miesto.

Investujú najmä do vodovodu

V Nižnej Hutke pokračuje výstavba vodovodu. Z environmentálneho fondu dostali dotáciu 200 tisíc eur, ktorá umožní vybudovať vodovod v temer celej obci. Dokončili 22 a vo výstavbe budú pokračovať rozvodmi a prípojkami na uliciach Ortášska a Hlavná. Z programu Obnovy dediny plánujú získať peniaze na vybudovanie odvodňovacieho rigolu na Urbárskej ulici, ktorá je podľa starostky najkritickejšia najmä pri silných dažďoch.

ocú Nižná Hutka

Ťažké mechanizmy sa „zahryzli“ do ulíc v Nižnej Hutke.

**ZATEPLENIE
A RENOVÁCIA
FASÁD** *lacno, rýchlo a kvalitne*

0905 581 072

midenas@gmail.com

Päťdesiatročná studnica vedomostí

Bývalé žiačky si zaspomínali
v dobových laviciach.

Súčasťou osláv bolo aj ocenenie 25 pedagogických aj nepedagogických zamestnancov za dlhoročnú aktívnu prácu.

Škôlkari partnermi

Materská škola v Čani nad-
viazala partnerstvo s ma-
terskou školou „Lastovička“
z Užhorodu.

Odvzdávajú si praktické
skúsenosti pri formách a metó-
dách výchovy a vzdelávania de-
tí v materských školách. Cieľom
projektu EÚ je povzbudzovať
aktivity pri sociálnej a ekono-
mickej spolupráci medzi Ukra-
jinou a členskými štátmi EÚ.

ocú Čaňa

Aj starosta Sokolian Tomáš Su-
chý a poslanci obecného zastu-
piteľstva si začiatkom mája spo-
mínali na tých, čo padli za našu
slobodu a vybojovali nám mier.

Spomienka na boje za slobodu

V zelenom objatí hôr nad ob-
cou Skároš sa k nebu týči obe-
lisk Pamätníka oslobodenia. Pri-
pomína časy, keď o každý kúsok
slovenskej zeme zvädzali aj naši
starí otcovia ťažké boje po boku
sovietskych vojakov 18. armády
pod velením generála Gastilo-
viča. V podvečer sviatku, ktorý
pripomenul, že uplynulo 68 ro-
kov od ukončenia II. svetovej voj-
ny, areál opäť ožil. Za sprievodu
dychovej hudby z Trsteného pri
Hornáde sa obyvatelia z okoli-
tých obcí a hostia poklonili obe-
tiam vojny a položili vence k pa-
mätníku. Prítomní boli poslanec

Národnej rady SR **František Pe-
tro**, riaditeľ úradu Košického sa-
mosprávneho kraja **Ondrej Ber-
nát**, prednosta Obvodného úradu
Košice-okolie **Peter Derevaník**,
predseda Regionálneho združie-
nia obcí Hornád **Ján Kokarda**,

predseda Regionálneho združie-
nia obcí Košice - okolie **Michal
Rečka**, predseda oblastného vý-
boru Zväzu protifašistických bo-
jovníkov **Ján Dianiška**, ako aj sta-
rostovia a poslanci okolitých obcí.
ocú Skároš

Kladenie vencov k pamätníku padlých vojakov.

Salón GRÉTA - Kvetná 3 Geča

Kozmetika • Pedikúra

Manikúra - akrylové a gélové nechty

3D MIHALNICE

0903 297 308, 0903 297 309

www.greta.snadno.eu

DÁMSKE ODEVY

SAKÁ - KOSTÝMY - BLÚZKY
- ŠATY - TRIČKÁ - TOPY

DAMODA Slobody 6, Čaňa
Iveta Vargová 0908 202 043
www.damoda.sk

Pozvánky na leto

Nižná Myšľa plná atraktívnych „divov“

Ak máte na bicykloch počas prázdnin našliapnuté v smere na Nižnú Myšľu, urobte si zastávku aj v archeologickom múzeu. Tritisícročný rituálny chlieb, hlinený vozík zo starobylého detského hrobu, replika hromadného obetného hrobu, mušle a nádoby, ktorých zdobenie dokazuje prepojenie na staroveké Mykény, či jantár z Baltického mora sú európskou raritou a potvrdzujú rozkvet regiónu v dávnej minulosti. Etnografická zbierka obsahuje 412 vysokocenených exepárov kníh z pozostalosti cirkvi, ale aj predmety a odevy používané našimi predkami v minulom storočí. Unikátom je veľká vstavaná pec s otvoreným ohnískom. Oddychnúť si môžete pri jazierku s pitnou vodou, vraj najlepšou v celom okrese.

ocú Nižná Myšľa

Replika pravekej pece zahorí

Prvykrát v histórii obce Nižná Myšľa počas podujatia Návrat na Váregy rozduchajú pravekú pec, v ktorej budú odlievať kovové odliatky. Aj to je jedným z lákadiel podujatia, ktoré organizátori - občianske združenie Collegium Myssle v spolupráci s obcami Nižná Myšľa, Vyšná Myšľa, Ždaňa a Regionálnym združením obcí Hornád - pripravujú na nedeľu 21. júla na kopci Váregy.

Odborní garanti Archeologický ústav SAV v Nitre a Východoslovenské múzeum v Košiciach pri archeologických sondách na opevnených osadách priblížia návštevníkom život ľudí pred 3500 rokmi.

Obdivovaná replika pravekého domu je prvým pokusom vybudovať s pomocou obce a nadšencov archeologický skanzen, prvý svojho druhu na území Slovenska.

Zručnosť a šikovnosť odprezentujú ľudoví remeselníci, brány otvorí aj Myšľanské obecné múzeum a stredoveký kostolík. V tvorivej dielni si vyrobíte vlastnú keramiku či šperk, preveziete sa na policajných koňoch, psovodi predvedú svoju prácu so štvornohými zverencami. Program sa začne nedeľnou svätou omšou priamo v lesnom prostredí pri Koscelku.

ocú Nižná Myšľa

Karička na Hlavnej

Už o pár dní to vypukne. 26. júna bude v Košiciach na Hlavnej tanečný sviatok. Takmer tisícka ľudí zatancuje karičku - najtypickejší ľudový tanec východného Slovenska. A medzi nimi budú aj naše súbory z Geče, Hanisky, Hutčanka z Vyšnej Hutky, Virganek zo Skároša, ženy z Gyňova a účasť prisľúbili aj starostovia z našich obcí. O 17.00 hodine budeme karičku tancovať na slovenský rekord. Budte pri tom, zážitok to bude určite jedinečný! Podujatie organizuje agentúra Communication House, ktorá redakčne pripravuje Abovský hlásnik.

kj

Ženská spevácka skupina z Gyňova usilovne trénuje, aby sa mohla zapojiť do vytvorenia rekordu.

Bežíme počas prázdnin

Bežecký klub Vyšná Myšľa organizuje počas letných prázdnin Bežeckú ligu detí a mládeže. Štartuje 1. kolom už 28. júna na futbalovom ihrisku vo Vyšnej Myšli o 16.30 hod. Pravidlá aj kategórie súťaže nájdete na web stránke: beh.zoznam.sk/ beh-pod-vysnou-myslou-bezecka-liga-deti-a-mladeze.

Bežecký klub V. Myšľa

Súťaž v kreslení

Moje budúce povolanie

Čím chcem byť, keď vyrastiem - to bola téma výtvarnej súťaže, ktorú pre deti zorganizovalo Občianske združenie Dúhová stonožka a poslanec obecného zastupiteľstva v Nižnej myšli **Matúš Lukáč**.

Na prekvapenie organizátorov už policajti, futbalisti, či hasiči vyšli z módy. Nahradili ich zamestnania ako architektka, čašníčka, zverolekárka, kuchárka či pekárka. Dievčatá Lachové sa chcú dať na športovú dráhu. Lucka by chcela byť volejbalistkou a Katka zase tenistkou. Najnebezpečnejšie povolanie si asi vybral Benko, ktorý by chcel byť vojenský agent. Na druhej strane za najpracovitejšiu považuje

Architektka Lenka.

Pekárka Tatiana.

me Slávkou, ktorá by chcela byť lekárkou, no v noci populárnou speváčkou. Najväčšiu pochvalu si zaslúži Jakubko, ktorý ako najmladší účastník súťaže chce byť učiteľom.

Organizátori ohodnotili každú kresbu a deťom rozdali milé darčeky.

ocú N. Myšľa

Nové chodníky i autobusová zastávka v Ždani.

Parkovacími miestami potešili vodičov

Takmer 33 tisíc eur z obecných peňazí stála rekonštrukcia centrálnej časti Ždane. Obnovili miestne komunikácie, postavili a zrekonštruovali chodníky, vybudovali 57 parkovacích miest, autobusovú zastávku, vysadili stromy a okrasné rastliny. Celkovo preinvestovali 655 tisíc eur, z EÚ získali na projekt obnovy 557 tisíc a štátny rozpočet prispel 65 tisícami.

Ján Kokarda/kj

Seniori medzi loptami

Seniori z Čane boli druhí.

Kopali na malé bránky, striedali zo vzduchovky a hádzali granátom na presnosť či šípkami na cieľ - takto sa zabávali seniori z Hanisky a Čane na Olympiáde seniorov v Kysaku, ktorú každoročne organizuje Jednota dôchodcov.

ocú Haniska

Vatra na počesť oslobodenia

Slnkom zaliaty bol skárošský prírodný amfiteáter, keď do neho prichádzali obyvatelia obce zapáliť tradičnú vatru na počesť výročia víťazstva nad fašizmom. Asi osemdesiat skalných účastníkov spomínalo na tých, čo padli v bojoch za našu slobodu. Vatru 7. mája zapálili starosta obce **Lubomír Vranka** a jeho zástupca **Štefan Lacko**. A tak sa v žiari plameňov opäť chvíľu spomínalo na príbehy, ktoré rozprávali pamätníci, ale zneli aj priateľské rozhovory o súčasnom živote, slobode a šťastí žiť v mieri.

ocú Skároš / kj

Z vatry sa tešili tí najmladší.

Omladená centrálna časť dediny.

Desať krížikov

Každé prebudenie do nového dňa v dnešnej uponáhľanej dobe je vzácné. A po stovke ešte vzácnejšie. To platí aj pre pána **Tomáša Sajka** z Buzíc, ktorý sa 19. marca 2013 dožil okrúhlych 100 rokov. K jeho krásnej stovke mu prišiel zablahoželať starosta Valalík **Štefan Petrik** a členovia kultúrno-sociálnej komisie. Keďže už nie je najmladší a potrebuje istú starostlivosť, tak už šesť rokov žije u svojej dcéry v Geči. Všetkých však pán Sajko prekvapil tým, že je čulý a prijal návštevu s veľkou radosťou. Viac fotografií nájdete na webstránke www.regionhornad.sk

ocú Valaliky

Celá rodina žila skromne. A to je asi recept na dlhý život.

Ďakujem, mami, že si

„Kto rozpráva mi rozprávku? Kto kladie ruku na hlavku? Kto navarí a napečie? Kto je môj smiech a bezpečie? S kým je mi vždy tak ohromne? Kto smúti, keď je smutno mne?“ pýtal sa **Petko Kováč** z Košíc a s ním takto podobne aj mnohé deti v našich škôlkach v Geči, Gyňove, Kokšove-Bakši, Nižnej Myšli, Valalikoch, vo Vyšnej Hutke i v Ždani. Piesňami, tancom, básňami, divadielkom i drobnými darčekom si uctili svoju mamu, starú mamu, či krstnú mamu.

kj

Srdiečka rozdávali deti z Gyňova, no radosť priniesli aj kapela Cimbaband Tomáša Oravca, či miestna ženská spevácka skupina.

Vo Valalikoch bola láskou presýtená celá sála počas kultúrneho programu pre rodičov (aj foto hore).

Program o zvieratkách, ale aj darčeky - vlastnoručne vyrobené kvietky potešili mamky v Nižnej Myšli.

Kytica uvitá z piesní, básní a hier potešila rodičov Vo Vyšnej Hutke.

Za nádherné úsmevy a piesne ďakovali mamky v Kokšove-Bakši božtekmi.

Okrem najmenších v programe vystúpila aj Gečanka a Kadlubek.

Decká v nádherných kostýmoch potešili každú mamku v Ždani.

Opäť sa stretneme na regionálnych oslavách

Jubilejný 10. ročník Dní mikroregiónu Hornád 2013
28. - 30. júna v Ždani, Čani a Skároši

**Predseda Regionálneho združenia obcí Hornád a starostovia združených obcí
Vás pozývajú v posledný júnový víkend na veľkú oslavu nášho mikroregiónu.**

PROGRAM

PIATOK 28. 06. 2013

stodola Ždaňa

9.00 hod. stretnutie pracovníkov samosprávy - športové súťaže

SOBOTA 29.06. 2013

futbalový štadión Čaňa

10.00 hod. Futbalový turnaj - prihlásené mužstvá: Valaliky, Geča, Trstené pri Hornáde, Kokšov-Bakša, Ždaňa, Skároš, Čaňa, Haniska + Sokolany + Bočiar + Vyšná a Nižná Hutka + Košická Polianka, V. Myšľa

NEDEĽA 30. 06. 2013

prírodný amfiteáter Skároš

14.00 hod. kultúrny program
FS Železiar, Ján Bič, Jožko Jožka, Nižnomyšľanka a tanečná skupina Plamienok, Mužská spevácka skupina Hrabov, Ženská spevácka skupina Gečanka, ženská spevácka skupina z Gyňova, Folklórny súbor Kadlubek, Folklórny súbor Domovina, zmiešaná spevácka skupina Hanišťanka, ženská spevácka skupina Hutčanka, Nikola Šoltésová, Bakšaňe, Hutkáčik, folklórny súbor so Skároša, Gaudium, Odvážne ženy, ZUŠ Valaliky

Jedna otázka pre predsedu Regionálneho združenia obcí Hornád **Jána Kokardu:**

Prečo sa začali organizovať Dni mikroregiónu Hornád?

„Starostovia našich obcí sa pred 10 rokmi rozhodli, že chcú, aby sa ich obyvatelia viac stretávali, zabávali sa, aby sme si vymieňali skúsenosti. V každej z obcí nášho mikroregiónu funguje folklórna skupina a na týchto oslavách je priestor na ich prezentáciu. Tešíma, že táto tradícia pretrváva do dneška a spoločne môžeme osláviť naše malé výročie. Všetkých obyvateľov srdečne pozývam.“

Príprava na futbalový zápas (rok 2012).

Krása krojov sa nebude dať prehliadnuť.

Každá z našich obcí oslávi aj v tomto roku svoj veľký deň. Prinášame vám prehľad jednotlivých slávností.

Belža	07. 09. 2013
Čaňa	29. 08. 2013
Gyňov	10. 08. 2013
Haniska	31. 08. 2013
Trstené pri Hornáde	28. 07. 2013
Nižná Hutka	25. 08. 2013
Ždaňa	29. 08. 2013
Kokšov Bakša	05. 07. 2013
Valaliky	29. 06. 2013
Nižná Myšľa	21. 07. 2013
Vyšná Myšľa	21. 07. 2013
Skároš	29. 08. 2013

Pracovníci obecných úradov pod jednou strechou (rok 2012).

Symbolické tridsiate spojenie

30. ročník prechodu Slanskými vrchmi Z POLIANKY DO POLIANKY v prvú májovú sobotu sa tešil celkovej účasti 130 účastníkov z dvoch družobných Polianok - Sečovskej a Košickej a ich okolia. Jubilejný prechod podporilo príjemné počasie.

Podujatie začalo tradične pietne - príhovormi usporiadateľov a uložením kytic kvetov k pamätníku Víťazstvo v Dargovskom priesmyku. Hneď na prvom kilometri pešej trasy smerujúcej z priesmyku na vrchol Lazy (859 m n.m.) boli turisti spolu s ostatnou prítomnou verejnosťou svedkami rekonštrukcie bojov spred 68 rokov v podaní **Klubu vojenskej histórie Čapajev**. Rachot zbraní a kúdoly dymu zaplnili priestranstvo v mieste dotyku bojových línií dvoch armád. Pre vnímavých divákov to bol dotyk s vojnovou históriou týchto miest a skutočný emocionálny zážitok.

Hrebeňová 19 kilometrov dlhá trasa mala z Lazov pokračovanie po žltej značke a vlastným značením na vrchol Mazolín (649 m n.m.) na východnej strane horského masívu Mošník so zostupom do obce Cabov a Sečovskej Polianky. Chutný guláš a čapovaný mok s bielou penou boli po spomínanej historickej vojnovéj „ekurzii“ a turistických zážitkoch z pobytu v jarnej prírode zaslúženou odmenou pre všetkých zúčastnených. Tí boli vo veku od 6 (**Pavlinka Kollárová** z Košickej Polianky) do 74 rokov (**Stanislav Janotka** z Čane). Organizátori zo Sečovskej Polianky sa postarali o pamätné tričká pre všetkých i tradičnú tombolu z praktických a úsmevných cien. Týmto ročníkom boli symbolicky už tridsiatykrát spojené dve družobné obce s rovnakým názvom Polianka. Vyjadruje to idea tohto podujatia, ktorú Poliankam dal jej autor a iniciátor tohto prechodu **Jozef Čelinák** z Košickej Polianky.

Účastník všetkých doterajších ročníkov, predseda KST Košická Polianka **Karol Dzugas** pozval všetkých (a pozýva aj čitateľov AH) na ďalší ročník, ktorého 16 kilometrová trasa povedie z Dargovského priesmyku do Ďurkova s ukončením v Košickej Polianke. Na 31. ročník 3. mája 2014 sa môžu tešiť aj cykloturisti, pre ktorých budú pripravené dve cyklotrasy presunu.

red.

Štyristo na jednej streche

Veľký Milič (895 m n.m.) v Slanských vrchoch ako „strecha“ nášho mikroregiónu zažil v tretej aprílovej sobote náročnú „zaťažkávaciu skúšku“. Na jeho vrchol smerovali kroky turistov a kolesá cykloturistov zo všetkých smerov jeho širočizného úpätia - zo Slanca, z Vyšnej Myšle, Slanskej Huty, Skároša, ale aj z Bódorétu z maďarskej strany štátnej hranice. V rámci 35. ročníka Pochodu priateľstva a 8. Medzinárodného stretnutia turistov a niekoľkých ďalších akcií sa ich na vrchole vymenilo vyše štyristo. Najvzdialenejší boli zo Spišskej N.Vsi, Michaloviec a Miškolca.

Na výstupových trasách a na vrchole Miliča sa stretli a bližšie spoznali desiatky turistov aj z našich obcí - zo Skároša, z Čane, z Vyšnej Myšle a Košickej Polianky.

Výnimočný turistický sviatok poctil svojou prítomnosťou ústredný predseda Klubu slovenských turistov **Peter Perhala** s blízkymi spolupracovníkmi KST. Slová o priateľstve, vzájomnosti a potrebe poznávať a chrániť prírodu horstiev, ktoré nepoznajú žiadne hranice, zazneli v slovenskom i maďarskom jazyku. Túto myšlienku zdôraznil aj zástupca usporiadateľov **Peter Dombrovský** z turistického odboru TJ Slávia UPJŠ Košice. Zostup väčšiny domácich i zahraničných účastníkov smeroval po modrej značke do Vyšnej Myšle. Tu sa obecná samospráva pod vedením skúsenej starostky obce **Paulíny Guľašovej** postarala o nahradenie vydané energie turistov chutným gulášom.

Karol Dzugas

Na cyklotrávku bez motora

V jarom čísle Abovského hlásnika sme vás pozývali na cyklotrasu, ktorá vedie našimi obcami a bola skolaudovaná iba v závere minulého roka. Na lávke, ktorá je atrakciou cyklotrasy medzi Gyňovom a Trsteným pri Hornáde, sa však už dejú nekalé veci. Zanietená turistka a ochrankyňa prírody **Agnesa Delimanová** nás upornila na to, že na lávke sa už uvoľňujú drevené trámy a premávajú po nej aj motocyklisti, hoci slúži iba peším a cyklistom. Opýtali sme sa starostky Trsteného pri Hornáde **Boženy Letkovej**, ako bude situáciu riešiť. „Uvoľnené mostovky som už reklamovala u dodávateľa stavby, tí následne prišli a uchytili ich. Takže teraz je to už v poriadku. Je pravda, že dopravné značky, či už zvislé alebo vodorovné, neboli zahrnuté v projektovej dokumentácii. Od ulice Mlynskej sme už osadili zvislú dopravnú značku zakazujúcu vjazd všetkým motorovým vozidlám, avšak z opačnej strany nám ešte chýba. Momentálne pracujeme na osadení zátarás, aby na cyklotrasu nemali žiaden prístup motocykle a štvorkolky. V prvom rade je to aj tak všetko o uvedomelosti každého z nás.“

K. Jantošovičová

Týždeň detských radostí

Druhý májový týždeň bol vo Valalikoch Týždňom detských radostí. Žiaci z tamjšej základnej školy hostili deti partnerských škôl z obcí Košťany pri Martine a Košťany v Českej republike. Tridsaťdva žiakov a ich učitelia počas piatich dní spoločne objavovali krásy Košíc a ich okolia. Prezreli si pešiu zónu historického centra mesta, večer sa zaba-

Trochu spoločného oddychu v našich veľhorách.

vili na majálese, zažili cestovanie detskou železnicou na Alpinku, navštívili košíckú ZOO, vyskúšali si jazdu na bobovej dráhe, ale preskúmali aj naše veľhory. Zlatým klincom priateľského týždňa boli oslavy 50. výročia založenia miestnej školy (viac na strane 4), v ktorej si hostia mohli prezrieť zrekonštruované učebne.

„Veríme, že táto pekná tradícia sa zachová aj v nasledujúcom školskom roku a naši žiaci dostanú možnosť spoznať okolie mesta Martin,“ povedala nám učiteľka **Martina Kajatyová**.

ocú Valaliky,
foto: Dušan Kmec

Pomoc pre sociálne slabších

Do dvadsiatky rodín v sociálnej núdzi boli rozdelené šaty, obuv, školské potreby, hračky a knihy, ktoré vyzbierali obyvatelia Sokolian. „Za prejav solidarity, dobroty a humánosti voči ľuďom v hmotnej núdzi vám ďakujem,“ vyjadril uznanie občanom riaditeľ Gréckokatolíckej eparchiálnej charity **Jozef Matejovský**.

ocú Sokoľany

Sociálne centrum Gréckokatolíckej charity dostalo desiatky kusov už nepoužívaného oblečenia.

Zdravie je hodnota

Nestáva sa často, aby detský lekár, ku ktorému chodia aj naše deti, napísal knihu.

MUDr. Michal Slivka napísal hneď knihy dve - Zdravie z liečivých rastlín 1. a 2. časť.

„Liečivé rastliny sú jednou časťou mozaiky správnych vecí, ktoré nám môžu pomôcť pri rôznych chorobách. Aj vďaka nim vieme viesť plnohodnotný život.“

Knihy si môžete objednať aj na obecnom úrade vo Vyšnej Myšli.

ocú V.Myšľa

Návody, ako využívať silu liečivých rastlín, nájdete v týchto knihách.

Pastva pre oči i dušu

Výstavka z diel šikovných rúk našich žien, pečené barančeka uložené v papierových košíkoch, venčeka a kytice kvetov, zdobené kraslice, košíčky z papiera a mnoho iných nádherných vecičiek ste mohli nájsť na výstave, ktorú v Ždani zorganizoval zväz záhradkárov. Okrem toho záhradkári predviedli ako sa omladzujú koruny starších stromov, ako sa majú správne štiepiť a porozprávali aj o aktuálnych jarných prácach v záhrade. Veľký úspech mala aj výmenná burza, kde ponúkali vrúbky na jarné štepenie, vinič, jablká, hrušky, marhule, ringloty, čerešne i rastlinky a semenka z tekvic či fazule.

František Veréb, predseda ZO SZZ

Ukážka zo zdobenia kraslíc.

www.mirosi.sk

STAVBY A REKONŠTRUKCIE

0915 931 243

Jak čítať a písať po hutoracki - 3. časť

V predchádzajúcej časti sme sa zaoberali typickými prvkami východoslovenských nárečí, sykavkami „š“ (šeno, ševkra...) a „ž“ (žem, brežina...). Tešia nás vaše reakcie. Dnes sa budeme venovať len jednému prvku - používaniu písmena „i“.

V spisovnej slovenčine máme samohlásky „i“ a „y“. Vo východoslovenských nárečiach používame len „i“. Pri zápise akéhokoľvek textu píšeme výlučne „i“. Je to jedna zo zásad písania aj v abovskom dialekte. Vo všetkých slovách s touto samohláskou používame len „i“.

Zo starostovského zápisníka

Úsmevná príhoda v abovskom nárečí

Ftedi zme ešči malí úrad v jednej budove s poštu. Šedzel som v kancelárii, dzvihal telefoni a kukam: trepe še mi nuka nežamesnani Imro.

„Ta co, Imru?“

„Aľe...našol som bombu.“

„Co ší našol, bombu? No poc raz-dva mi ju ukazac!“

Idzem z ňim vonka a tam o vchodovo dzvere oparti d'elostrelecki granat.

„Imru! Ší normalni?! Šak to tu može vibuhnuc! Sluhaj me: tu stoj, naj to ňihto ňeruša a aňi naj tu ňihto ňejdze a ja idzem raz-dva zavolac pirotechnikoh.“

Bežel som nazad gu telefonu, zavolal žandaroh s Košic. Povedzilí, že doras pridu, naj nič nebabreme.

Pomišľel som sebe: hto by to babral? A idzem nazad gu Imrovi. Pridzem ku vchodovim dzverom - a tam nič! Aňi Imro, ani bomba.

Zaňedluho prišli žandare: „Ta dze tota bomba?“

„Ta ja ňeznam, tu bula... Asi ju Imro dagdze odňesol.“

Hľedalí zme Imra hodzinu po valaľe a on jak kebi nič riľoval u kamaraťata zahradu.

„Imro! Ta dze tota bomba?!“

„Ta..., starosto, ja ju odňesol nazad, bo ší hutoreľ, že tu može vibuhnuc.“

„Dze nazad?“

„Ta tam gu mostu, dze bula.“

Bežime gu mostu a tam o topoľ oparti granat, prikriti z ľiscom.

Žandare na to kukľi a hutoria:

„To nevibuhnuc d'elostrelecki granat z druhej svetovej vojni. Je neporušeni, to znamena, že funkčni. Nemožeme ho odpaľic tu vo valaľe, mušime ho preňesc na streľnicu.“

Odvtedi do ňeška še v našim hotaru našli ešče das pejč - šesc granaťi i bombi, aľe ňihto jih ňigdze tak ňeprenošľ jak Imro.

Jan Kokarda, richtar zo Žedaňa

Na „y“ (ypsilon) ani nepomyslíme. Pre nás jednoducho neexistuje. V slovách, kde je mäkká výslovnosť obojakých spoluhlások v spojení s „i“, sa mäkkosť vyjadri mäkkčonom. Preto majú zapísané nárečové slová podobu: ľiter, bľindac, čerkľi, gavaľir, saňitka, d'ivadlo atď. Písmeno „i“ používané v nárečí žiadnu hlásku nezmäkkčuje, je to jednoducho „i“. Na druhej strane nárečové slová: diľa, diľac, diľgac, diľm, diľtina, diľnišovac atď. vyslovujeme tvrdo. Pri dialekte platí zásada: Píš, ako počuješ. Ak si toto pravidlo osvojíme, ľahko pochopíme, prečo sa v zápisoch našich ľudových piesní a iných textov používa toľko mäkkčonov. Preto aj známy východoslovenský čardáš má takúto písanú podobu:

„Vež ti zajdu i ja zajdu, pojdzeme do mľina, opitame še mľinara, co tam za novina. Koľeska še obracaju, pšenička še meľe, meľe, meľe, meľe, moja miľa še vidava, pojdzem na vešeľe.“

Vážení čitatelia, ďakujeme za odpovede na úlohu z druhej časti rubriky v minulom čísle. Za správne uvedené slová sme vylosovali troch, ktorí nám zaslali slová so sykavkami „š“ a „ž“: **Annu Polákovú** zo Ždane, **Emíliu Demeterovú** z Trsteného pri Hornáde a **Radovana Timka** z Valaľík. Výhercom blahoželáme. Vecné odmeny ich očakávajú v sídle Communication House na Štefánikovej 6 v Košiciach.

Karol Dzugas

Ž i v i ó !

Najstarší obyvatelia mikroregiónu Hornád

Z každej obce uvádzame najstaršieho občana (občianku), ktorý oslavoval v mesiacoch apríl, máj, jún 2013. V budúcom čísle pokračujeme s júlovými, augustovými a septembrovými oslávencami.

Beľža	Mária Lešková	90	*apríl 1923
Čaňa	Hedviga Lukáčová	90	*apríl 1923
Geča	Ľudovít Zupko	91	*jún 1922
Gyňov	Helena Hanušovská	86	*máj 1927
Haniska	Imrich Horváth	93	*máj 1920
Kokšov-Bakša	Alžbeta Čigášová	84	*máj 1929
Košická Polianka	Helena Janočková	87	*jún 1926
Nižná Hutka	František Mrázko	89	*máj 1924
Nižná Myšľa	Katarína Gašková	89	*máj 1924
Skároš	Margita Časárová	89	*apríl 1924
Sokolany	Pavol Šamko	88	*jún 1925
Trstené pri Hornáde	Anna Horváthová	92	*máj 1921
Valaliky	Margita Onoferová	94	*máj 1919
Vyšná Hutka	František Miko	84	*jún 1929
Vyšná Myšľa	Alžbeta Oberleová	88	*máj 1925
.....	Helena Pástorová	88	*jún 1925
Ždaňa	Agnesa Lakatošová	86	*máj 1927

Oslávencom v mene redakčnej rady a redakcie prajeme veľa zdravia a šťastia.

LA SECOND HAND Čaňa

nad TESCO - na poschodí

Novootvorená predajňa originálneho značkového tovaru zo zahraničia.
Každý týždeň nový kvalitný tovar svetových značiek za super ceny
už od 1€.

Prípravkári v akcii

V tretiu májovú sobotu sa na futbalovom ihrisku v Základnej škole v Čani uskutočnil prvý ročník futbalového turnaja prípraviek ČAŇACUP 2013 za účasti ôsmich tímov zo Slovenska a Ukrajiny: ZŠ Čaňa, MFK Košice, Junior Košice, Galaktik Košice, KAC Košice, FS Užhorod, Sdjusor Užhorod a Suzirja Svaljava. Víťazný pohár a zlaté medaily si odniesla ukrajinská Svaljava, striebro získal Sdjusor a bronz ostal v Košiciach, vybojoval ho klub Junior Košice.

ocú Čaňa

Budúce futbalové hviezdy to s loptou vedia.

Myšľanský pohár v stolnom tenise píše históriu už tretí rok. Zápas boli veľmi bojovné a bolo sa na čo pozerieť. Umiestnenie z minulého roku si udržala iba **Patricia Karvanská**, ktorá opäť obsa-

Strieborná v kategórii 13 -17 rokov Patricia Karvanská.

dila druhé miesto. Avšak teraz ako najmladšia v kategórii od 13 do 17 rokov. Kategóriu do 12 rokov vyhral **Samuel Baltes**, medzi staršími bol najlepší **Tomáš Horňák** a kategóriu dospelých vyhral **Martin Ružbarský**.

ocú V. Myšľa

Premiérový box v Ždani

Po prvýkrát v histórii obce sa konal turnaj v boxe. V Slovenskej lige boxu - skupina Východ štartovali mladší aj starší žiaci, juniori, seniori i kadeti a nechýbali ani dorastenky a ženy. Domáci boxeri svojich priaznivcov nesklamali. Všetci, ktorí vstúpili do ringu - **Zupko, Takáč, Budkovič, Ujjobágy, Estočin**, podali maximálne výkony a neutrpeli ani jednu prehru. Tu sa prejavila skvelá pripravenosť borcov po technickej i kondičnej stránke vďaka skúsenejmu trénerovi a organizátorovi boxu **Rafaelovi Horváthovi**.

Súťažilo 65 boxerov.

„Turnaj dopadol nad očakávania. 4. kolo SLB malo v Ždani skvelú športovú i spoločenskú úroveň. Pri zabezpečení týchto ligových pretekov pomáhali všetci - vedenie a pracovníci Ocú a ZŠ, občania obce Ždaňa a športové vedenie boxerského klubu. Veríme, že sa nám podarí na budúcu sezónu zorganizovať jeden z turnajov I. ligy, prípadne majstrovstvá Slovenska v boxe jednotlivcov,“ hovorí pre Abovský hlásnik R. Horváth.

ocú Ždaňa

Amatérska hokejová liga pozná víťazov

Na novom zimnom štadióne v Čani odštartovala vo februári Amatérska hokejová liga za účasti mužstiev: Trstené pri Hornáde, Ždaňa Hockey Team, HC Čaňa, HC Valalíky, AHK Sokolany, HC Poseidon Čaňa, HC Sharks Seňa a Hockey Team Svinica. Odohrali 35 zápasov, v ktorých nastrieli 175 gólov. Vyvrcholením nultého ročníka bolo finále, ktoré mužstvá odohrali 27. apríla 2013. O tretie miesto bojovalo mužstvo zo Ždane so Sokolanami, kde Ždaňa po predĺžení vyhrala 4 : 3. Vo finále sa stretli mužstvá Svinica a Trstené pri Hornáde. Svinica zdolala

Finálový zápas vyhrali hokejisti zo Svinice.

Trstené tesne 3 : 2 a odniesla si víťazný a putovný pohár AHL Čaňa. Najproduktívnejším hráčom bol **Róbert Fečko** z Valalík, ktorý vsietil sedem gólov a bol pri štyroch asistenciách. Najlepším hráčom play-off je **Jozef Lukáč** z Trsteného pri Hornáde, najlepším brankárom sa stal **Štefan Jeník** zo Svinice a najlepším strelcom AHL **Martin Hiščák** zo Sokolian, ktorý nastrielať deväť gólov. Sezónu 2013/2014 odštartuje AHL Čaňa v druhej polovici septembra. Informácie o hokejovom kempe, krasokorčuľovaní či o štarte novej sezóny nájdete na www.zimnystadioncana.sk.

ocú Čaňa

Jubilejný ping-pong

V Základnej škole v Čani sa 4. mája konal 10. ročník stolnoteniseového turnaja o Pohár starostu obce Čaňa, ktorý organizoval JUNIOR klub pri ZŠ v spolupráci so ZŠ a obcou. V turnaji si zmeralo sily 48 hráčov z okolia Rožnavy, okresu Košice a nášho regiónu. Najcennejšiu trofej si odniesol **Július Bačo** z Košíc, na druhom mieste skončil **Roman Takáč** z Valalík a bronz si odniesla najmladšia účastníčka **Emka Labošová** zo ZŠ Čaňa. Počas turnaja starosta obce odovzdal ďakovnú plaketu za rozvoj stolného tenisu v Čani jednému zo zakladateľov klubu, ktorého história trvá už štyridsať rokov, **Jozefovi Mihókovi** z Čane.

ocú Čaňa

Starosta M.Rečka odovzda plaketu zakladateľovi klubu J. Mihókovi.

Znovuzrodení hasiči

Požiarneho útoku a štafeta boli hlavné disciplíny 1. obvodnej súťaže dobrovoľných hasičských zborov v Nižnej Myšli. Na futbalovom štadióne si meralo sily celkom 28 hasičských družstiev. Z našich boli najlepšie hasičky zo Skároša, ktoré skončili v kategórii žien na treťom mieste. Za zmienku stojí fakt, že v organizujúcej dedine sa znovuzrodil dobrovoľný hasičský zbor pod vedením Štefana Šimka, ktorí spolu so starostom **Ľudovítom Gregom** dali akcii zelenú. Pred samotnou súťažou boli odmenení najstarší členovia DHZ Nižná Myšľa - **Július Dulovič, Bartolomej Žuk st. a Bartolomej Lukáč**.

ocú Nižná Myšľa

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád, redakcia: Communication House, s.r.o., adresa: Štefánikova 6, 040 01 Košice, tel/fax: 055/623 00 70, 0905 812 883, e-mail: office@communicationhouse.sk, vedúca redaktorka: PaedDr. Katarína Eva Čániová, redaktorka: Katarína Jantošovičová, 0911 192 830, redakčná rada: predseda: Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Róbert Janotka, Paulína Gulášová, Ing. Štefan Petrik, Mgr. Denisa Vargová, e-mail: regionhornad@gmail.com, www.regionhornad.sk, tel: 055/698 00 21, vychádza ako štvrťročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, sadzba: Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, tlač: PROGRUP, s.r.o., Tr. KVP 1, 040 23 Košice, tel: 055/645 12 53. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.

Čistejší región, čistejší domov

Máme dobrý pocit

Aj tvoja vec

Odpady produkujeme pri každej činnosti a každý deň. Sú plné látok, ktoré výrazne ohrozujú kvalitu pôdy, vody aj ovzdušia. Preto je nakladanie s odpadmi dôležitá celospoločenská téma.

Za nakladanie s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi zodpovedá obec. Tak znie paragraf zákona o odpadoch. Zaobchádzanie

Deti chcú mať čistú obec, čistý domov.

s odpadmi zahŕňa zber, prepravu a zneškodnenie. Obce sú povinné zaviesť vhodný systém zberu, separovaný zber, polročne pozbierať nadrozmerný, nebezpečný odpad, pneumatiky, elektroodpad. Každá obec teda zbiera prakticky všetko. Občania už teda naozaj nemajú dôvod zakladať „čierne“ skládky. Mimochodom, tie zákon ani nepozná. Dobré ich však poznáme my všetci...

Nedovolené uložený odpad je správca či vlastník nehnuteľnosti povinný oznámiť obvodnému úradu životného prostredia a obci. Úrad začne konanie, aby zistil vinníka. Ak sa pôvodca nenájde, čo je takmer pravidlo, obec je povinná zneškodniť odpad na vlastné náklady. Tieto peniaze nikto neušetrí. Obec samozrejme zahrnie výdavky na likvidáciu odpadu do miestneho poplatku, ktorý platíme všetci. Aj pôvodca ilegálnej skládky.

A to je možno dôvod, pre ktorý by sme nemali mlčať. Často počúvam vetu: „Viem, kto to tam odniesol, aj vám to poviem, ale neprezradte ma.“ Prečo sa bojíme povedať to nahlas? Ak nám úprimne záleží na čistote a peniazoch, nevidím dôvod mlčať alebo byť pasívny. Riešenie tejto veci iste nie je jednoduché. Svoju váhu má osвета, environmentálna výchova i represia. Čo je však lacnejšie?

Určite nás čaká ešte dlhá cesta. Verím však, že sme z nej už kúsok prešli a že neodbočíme do slepej ulice. Odpad je totiž vecou nás všetkých.

Štefan Petřík, starosta Valalík

O jarnom gruntovaní so starostkou Gyňova Denisou Vargovou.

Prečo je jarné upratovanie v Gyňove každoročnou prioritou?

Každý z nás si svoju domácnosť či dvor udržiava v čistote a neustále ho zveľaďuje. V takom prostredí sa cítime dobre. Takže aj v obci sa chceme cítiť príjemne a záleží nám na čistejších parkoch, ihriskách, potokoch.

Ako zapájate obyvateľov?

Zapájajú sa aj sami. Skúsenosť z tohto roku je taká, že pán Pusztai starší prišiel za mnou s otázkou, kedy plánujeme brigádu, pretože sa chcel zúčastniť. Hneď zorganizoval skupinu rybárov a už sa išlo do terénu. Samozrejme, informujeme obyvateľov aj prostredníctvom obecného rozhlasu a oznamom na informačnej tabuli. Vieme im poskytnúť vrecia a gumené rukavice, hrable či motorovú pílu na orezávanie konárov. Brigádu sme ukončili v kultúrnom dome, kde sme si okrem zážitkov z terénu pochutnali na dobrom guláši od poľovníkov.

Ste vy, ako starostka spokojná s čistotou v obci, v jej okolí?

Áno. Ak sa prejdete po obci, uvidíte vykosené priedomia, zasadené kvety, čistotu. Nájdu sa saj takí, ktorým na tom až tak nezáleží, ale je ich málo. Problém máme s občanmi, ktorí komunálny či stavebný odpad vozia k mŕtvym ramenám Hornádu. Aj vlni obec uložila pokutu vo výške 165 € občanovi zo susednej obce, ktorý tam vysypal stavebný odpad. Teším sa, že naši obyvatelia nie sú k tomuto problému ľahostajní. Ak uvidia niekoho s príviesnym vozíkom, na ktorom sa nachádza odpad, informujú o tom políciu a následne aj mňa.

Katarína Jantošovičová

Prílohu spracovala
Katarína Jantošovičová,
foto ocú

Zapchaté nosy vyhrali

Priatelia trstenskej prírody vyhlásili v jarnom čísle Abovského hlásnika súťaž pre školy o najoriginálnejšiu fotografiu z upratovania, zaujímavé miesto či typ odpadu, ktorý našli. Na výzvu zareagovali tri školy zo Ždane, Valalík a Trsteného pri Hornáde. Fotografie však zaslali iba dve. Vyhlasovateľ súťaže rozhodol, že víťazom sú žiaci zo základnej školy v Trstenom pri Hornáde za fotografiu, na ktorej im odpad nevonia. Odmenou budú športové potreby, ktoré zakúpi Regionálne združenie obcí Hornád a budú im odovzdané počas osláv Dní mikrорегиону.

Rastislav Šelepý

Dievčatám odpady nevoňali,
hoci ich pozbierali neúrekom.

Celoobecné upratovanie trvalo až dva dni

V Haniske brigádovali žiaci zo základnej školy, členovia Jednoty dôchodcov, Lesného urbariátu, futbalového či hokejového klubu, futbaloví „starí páni“, pracovníci obecného úradu aj poslanci obecného zastupiteľstva. Ženy upravili cintorín a jeho okolie, priestor pred kláštorom, oddychovú zónu pri altánku na Dombe, vysadili kvety. Chlapi zväčša pomáhali pri orezávaní konárov stromov, upratovali na futbalovom ihrisku. Členovia Lesného urbariátu likvidovali „smetisko“ na okraji Haniš-

Mladší upratovali okolie základnej školy, zametali ulice od zimného posypu a dôchodcovia sa postarali o miestny cintorín a jeho okolie.

ťanského lesa. Úspechom je, že je každoročne menšie a menšie. Obyvatelia Grajciara si vybudovali základ pre nové detské ihrisko. Vykosili cintorín i futbalové ihrisko. „Pestovateľ z našej obce Vladimír Sabol, aj v tomto roku daroval obci rôzne sadenice kvetov, ktoré sme počas brigády i po nej vysadili a skrášľujú nám obec. Za tento čin mu ďakujeme,“ hovorí starosta Hanisky **Miloš Barcal**.

V čanianskej rómskej osade a v jej okolí naplnili dva kontajnery pneumatikami, starým nábytkom a bežným komunálnym odpadom. Čistenia sa chopili pätnásť mužů priamo z osady.

Nelegálne skládky likvidovali aj členovia miestnej organizácie Rybárskeho zväzu v Čani i dobrovoľníci z obce v okolí Čanianskych jazier a rezervačky pri ŽPSV. Dvadsaťpäť vriec odpadkov a tri kontajnery zaplnilo vyše 100 ľudí za jediný deň.

Rekordných vyše 40 ton opadu sa počas celého apríla vyzbieralo v Nižnej Myšli a okolí, o polovicu menej smetia ako vlni našli brigádnic v Trstenom pri Hornáde a najčastejším odpadom boli PET fľaše. A takto to vyzeralo v niektorých obciach mikroregiónu, keď si brigádnic vyhrnuli rukávy.

Sedem a pol ton odpadu vyviezli z Belže. Väčšinou pochádzali z čiernych skládok, ktoré podľa starostky vytvárajú cudzí vodiči. „Jednoducho zastavia a do rigolov vysypú smetie. My ten odpad nasledne likvidujeme z obecných peňazí“, hovorí starostka **Andrea Prekopová**.

Vo Valalikoch už tradične upratovali žiaci miestnej základnej školy. Vyzbrojení vreciami vyzbierali odpad na verejných priestranstvách, najviac v okolí futbalového areálu. Vreciami zaplnili dva kontajnery. Obyvatelia Geče naplnili veľkokapacitné kontajnery takmer 15 tonami smetí. Napriek tomu, že obec pravidelne likviduje odpad aj od záhradkárov, tí dokážu odpad umiestniť aj mimo kontajnerov a vytvoriť skládky. Rekordná bola čierna skládka pri Holcime, ktorú obec zlikvidovala na vlastné náklady. Celkovo je účet obce za vyvezenie a zneškodnenie smetí vyše 1600 eur,“ vyratúva starosta **Monika Berešová**. Vyše 20 veľkokapacitných kontajnerov naplnili odpadom v Nižnej Myšli. Zďaleka to nesvedčí o tom, že je obec špinavá, práve naopak. V apríli na čistení verejných priestranstiev pracovali VPP - čkári, ktorých rájonom bolo priestranstvo od širokorozchodnej trate až po rómske bytovky. Pomohli aj žiaci základnej školy spolu s učiteľkami.

Čierna skládka v Geči pred a po upratovaní.

Aj mládenci z Belže sa rozhodli pomôcť prírode.

Vítame nápady

Aj keď máme vďaka spoločnému upratovaniu čistejšie obce, šéf združenia Priateľov trstenskej prírody Rastó Šelepský tvrdí, že ešte vždy je dosť ľudí, ktorí sú k nesprátnikom ľahostajní. „Tu nemá miesto žiadna tolerancia. Veľakrát sa stretávame s vyhlásením, že videl som, kto to smetie dovezol, ale nepoviem. To môže dotýčný rovno vyhlásiť, že mu neprekáža, že sa bude táto skládka likvidovať aj za jeho peniaze, ktoré obci odvádza cez podielové dane a iné poplatky.“

Každá obec nášho regiónu ponúka svojim občanom legálnu likvidáciu odpadov. Separovaním skla, papiera a plastov od ostatného komunálu si obec tieto náklady ešte znižuje. Preto je separácia odpadu vítaná. A tiež aj konkrétne návrhy, ako riešiť problémy s poškodzovaním prírody. Tí, ktorí ich majú, môžu kontaktovať občianske združenie cez stránku www.facebook.com/priatelja-trstenskej-prirody.

Hutky i Ždaňa sú „ľahšie“ od plastov i pneumatík

Aj v obci, kde chýba základná škola - zdroj usilovných brigádnikov, si dokážu zorganizovať jarne upratovanie. Pár zanietých obyvateľov každoročne upratuje hlavné vstupy do obce, krásli ich kvetmi. Odpad okolo cesty v správe VÚC vyzbieral obecný pracovník počas verejnoprospešných prác. Plastové fľaše z verejných priestranstiev zmizli vďaka deťom, kríky z oplotenia na miestnom cintoríne odstránili chlapi zo Základnej organizácie chovateľov poštových holubov. „Napriek upozoreniam a rôznym výzvam sú medzi nami takí, ktorým je životné prostredie ľahostajné a odpad vynesú tam, kde je to pre nich najbližšie, hoci aj k štátnej ceste,“ opisuje bežný jav starostka Nižnej Hutky **Mária Szászfaiová**.

K čisteniu regiónu sa zapojili aj deti zo ždanianskych základných škôl i z internátnej školy. Vybierali odpad v obci a jej okolí. Miestni turisti vyčistili prístupovú cestu do lesa a pracovníci na aktívnych prácach vyzbierali odpad pri vstupe do obce a tiež zlikvidovali nelegálnu skládku odpadu pri Ždaňskom moste.

Obyvateľov a návštevníkov Vyšnej Hutky už „nevítajú“ odpady - vyzbierali ich počas upratovania, ktoré organizovali už od skorej jari. Záhradkári svoj odpad môžu nechávať vo veľkokapacitných kontajneroch, ktoré obec rozmiestňuje vždy na jar a jeseň.

Rybári v priestoroch mŕtveho ramena Hornádu, poľovníci v príľahlých lesíkoch poľovného revíru a obyvatelia Gyňova na cintoríne - všade tam likvidovali čierne skládky, čistili priekopy, upratovali Dom smútku i jeho okolie. Toho roku sa pripojili aj deti z turistického krúžku ZŠ Čaňa. Náklady na likvidáciu odpadu vyzbieranom v jediný deň dosiahli takmer 150 €.

Les očami detí

Krásny, zelený, zdravý, svieži, hustý, driemajúci, tajomný, rozprávkový, smrekový, borovicový, zmiešaný, listnatý. Tie-to prívlastky zneli na všetkých predmetoch na vyučovaní v Internátnej základnej škole v Ždani počas apríla.

Po brigáde bolo smetie minulosťou.

V rámci projektu žiaci spoločne vytvorili „náučný les“, ktorý zdobí priestory školy. 22. apríla v Deň Zelených škôl, kam patria, s chuťou vyrazili po stopách ľudskej bezohľadnosti a vyčistili lokality okolia obce od odpadkov. Ostatné dni zametali, hrabali, čistili, upravovali záhony, strihali kríky v škole a jej okolí. Aby sa prvá tohtoročná zeleň nemusela červenať.

Ľudmila Botová, Helena Meštellérová

Vyzbrojení vrecami na odpad a rukavicami sa vydali Skárošania po ceste z obce smerom pod Červený vrch, kde v okolí účelovej komunikácie vyzbierali 40 vriec komunálneho odpadu a zlikvidovali niekoľko menších čiernych skládok. Komunálny odpad následne uložili do prístaveného kontajnera.

Skrášľujú si obec s elánom - takto pracujú obyvatelia Košickej Polianky. Okrem nich na Deň zeme upratovalo aj sedemdesiat žiakov základnej školy. Rigoly, parky a ulice vyčistili a do vriec, poskytnutých obecným úradom, naložili niekoľko desiatok kíl odpadu.

Ani sa veriť nechcelo, koľko odpadu sa našlo v Belži - najmensej obci mikroregiónu.

Gyňov: pravidelná údržba - a priedomia sú stále pekné.

Žiaci z Valalík zobraľi brigádu pozitívne.

Žiaci miestnej základnej školy v Čani zase upratovali námestie, parky, okolie zdravotného strediska a školy.

V Gyňove sa osvedčil aj veľkokapacitný kontajner.

Okolie praecestia pri Nižnej Myšli akoby „príťahovalo“ odpadky.

Smetiská, ako toto, sa snád' raz stanú minulosťou.

Žiaci zo ZŠ v Haniske upratovali školský dvor a zbierali odpadky.

